

nivelării mai multor graiuri, în aceste două comune se vorbește un grai slovac mixt. În limba populației slovace din Borumlaca și Vărzari coexistă două sisteme dialectale: unul *slovac central*, și unul *slovac răsăritean*. Între cele două sisteme are loc un proces de influențare reciprocă: se observă tendința de formare, din cele *două sisteme*, existente inițial, a *unui singur sistem, unic pentru toți vorbitorii*. Din punct de vedere al originii, părțile constitutive ale acestui nou sistem aparțin atât tipului slovac central, cât și tipului slovac răsăritean.

Coexistența în aceeași localitate a elementelor care aparțin diferitelor sisteme dialectale este caracteristică nu numai graiului slovac din Borumlaca și Vărzari. O trăsătură esențială a graiurilor slovace din regiunea Crișana este tocmai aceea că în ele sînt prezente particularități ale diferitelor graiuri¹. Încrucișarea diferitelor graiuri slovace, caracteristică într-o măsură sau alta pentru oricare grai slovac din regiune, a fost mai puternică tocmai la Borumlaca și Vărzari.

Împrejurările care au favorizat încrucișarea graiurilor slovace din regiunea Crișana sînt următoarele. Populația slovacă s-a stabilit aici venind în mai multe valuri, din diferite părți ale Slovaciei². În urma acestui fapt, *în una și aceeași comună* se stabileau slovaci care vorbeau diferite graiuri. Din cauza coexistenței mai îndelungate, aceste graiuri s-au influențat reciproc și s-au nivelat. La aceasta a contribuit și faptul că, după stabilirea lor pe aceste locuri, în urma frecvențelor mutări dintr-o comună în alta, amestecarea graiurilor a devenit și mai puternică și a căpătat un nou caracter.

Fiind vorba de încrucișare de graiuri, studiul problemei prezintă interes și pentru *lingvistica generală*. Avînd în vedere că la Borumlaca și Vărzari procesul de formare a unui grai mixt din diferite graiuri este încă *în curs*, devine cu putință observarea nemijlocită a acestui proces lingvistic. Pot fi studiate multiple probleme, ca: a) motivul pentru care din două forme dialectale coexistente în cele din urmă se impune una și nu cealaltă; b) rolul analogiei în răspîndirea uneia sau alteia din cele două forme dialectale inițial coexistente; c) soarta dubletelor de proveniență slovacă centrală-răsăriteană; d) proporția elementelor aparținînd diferitelor sisteme intrate în contact ș.a.

* * *

Localitățile Borumlaca și Vărzari se află la circa 2 km distanță una de alta, în raionul Marghita, din regiunea Crișana, pe panta apuseană a Munților Plopișului. În ambele localități există mine de lignit, deschise după 23 August 1944. Ocupația de bază a slovacilor de aici a fost, la început, exploatarea forestieră. Locurile unde s-au stabilit erau acoperite cu păduri, după tăierea cărora s-a trecut la agricultură. Cu toate acestea, slovacii continuă să lucreze și ca muncitori forestieri. Din cauză că pămîntul neroditor nu le-a asigurat, de-a lungul timpului, cele necesare traiului, bărbații au fost nevoiți să-și caute de lucru în alte părți, muncind din toamnă pînă în primăvară în pădurile Carpaților. În anii regimului democrat popular, această situație

¹ Vezi Pandele Olteanu, *Particularitățile graiurilor slovace din regiunea Crișana* (în manuscris). Bineînțeles că în diverse localități au intrat în contact nu aceleași, ci diferite graiuri. În afară de aceasta, gradul încrucișării în unele comune a fost mai mare, în altele mai mic.

² Referitor la stabilirea slovacilor în regiunea Crișana vezi R. Urbán, *Čechoslováci v Rumunsku*, București, 1930, capitoul „Crișana”, p. 116—153.